

—
Верховний
Суд

Аналіз
стану здійснення правосуддя
Великою Палатою Верховного Суду
у 2020 році

Київ
2021

Зміст

Список скорочень та умовні позначки для юрисдикції справ та матеріалів	3
1. Загальні обсяги роботи ВП ВС	
1.1. Надходження	4
1.2. Загальні обсяги роботи ВП ВС	5
1.3. Результати розгляду	6
1.4. Залишок	7
2. Здійснення правосуддя ВП ВС у касаційному порядку	
2.1. Надходження та повернення справ у касаційному порядку	8
2.2. Знаходилось на розгляді в касаційному порядку	9
2.3. Розгляд у касаційному порядку та його результати	11
2.4. Наслідки скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку	12
2.5. Залишок у касаційному порядку	13
3. Здійснення правосуддя ВП ВС в апеляційному порядку	
3.1. Загальні обсяги справ в апеляційному порядку	14
3.2. Розгляд в апеляційному порядку та апеляційний перегляд	14
3.3. Наслідки скасування оскаржуваних рішень в апеляційному порядку	15
3.4. Розгляд апеляційних скарг у зразкових справах та скарг на рішення ВРП (у частині її ДП)	16
3.5. Залишок апеляційних скарг та справ	16
4. Здійснення правосуддя ВП ВС за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами	
4.1. Загальні обсяги заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами	17
4.2. Розгляд заяв про перегляд судових рішень за рішеннями ЄСПЛ	18
4.3. Стан розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами	19
Додатки до аналітичного огляду. Аналітичні таблиці	
Аналітична таблиця 1. Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення	20
Аналітична таблиця 2. Результати здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення	20
Аналітична таблиця 3. Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за видом справ	21
Аналітична таблиця 4. Результати здійснення правосуддя ВП ВС за видом справ	21

Список скорочень

ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
ВРП	Вища рада правосуддя
ДП	дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя
КАС	Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КС ВС	касаційні суди у складі Верховного Суду
матеріали	процесуальні звернення, стосовно яких не відкрито провадження
справи	процесуальні звернення, стосовно яких відкрито відповідні провадження: (у справі, апеляційне/касаційне, за заявою)
кінцеві рішення	рішення, якими завершено розгляд у ВС

Умовні позначки для юрисдикцій справ та матеріалів

- ^A адміністративної
- ^Г господарської
- ^К кримінальної
- ^Ц цивільної

1. Загальні обсяги роботи ВП ВС

1.1. Надходження

Надходження ВП ВС у 2020 році становить **907** процесуальних звернень та справ. Зменшення надходження ВП ВС на 62 % порівняно з даними 2019 року (2383) насамперед пов'язане з уведенням процесуальних фільтрів щодо підстав передачі на її розгляд справ у касаційному порядку відповідно до Закону України від 02 жовтня 2019 року № 142-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав передачі справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду та щодо строків повернення справи», який набрав чинності 19 жовтня 2019 року. Також на зменшення надходження ВП ВС вплинуло прийняття Закону України від 17 березня 2020 року № 530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)».

Наведені зміни процесуального законодавства одночасно впливають на зменшення загальних обсягів справ і матеріалів, які знаходились на розгляді ВП ВС та розглянуті упродовж досліджуваного періоду. У зв'язку з цим аналіз динамічних змін даних у 2020 році порівняно з аналогічними показниками 2019 року здебільшого не проводиться в частині загальних показників здійснення правосуддя ВП ВС, а також у частині касаційного розгляду.

Структуру надходження ВП ВС у 2020 році за суб'єктами звернення, юрисдикціями та видами судових справ і матеріалів представлено нижче.

Упродовж 2020 року три чверті процесуальних звернень і справ надійшли від суб'єктів звернення. Питома вага цих звернень збільшилась на 41 % у загальному надходженні ВП ВС. Відповідно чверть надходження склали справи у касаційному порядку ВП ВС, передані КС ВС.

У періоді, що досліджується, відбулось зменшення на надходження всіх видів справ і матеріалів справ крім інших процесуальних звернень, яких було на 7 % більше.

За юрисдикціями в порівнюваних роках зменшилась питома вага процесуальних звернень цивільного судочинства [-10 %] водночас зі збільшенням частини надходження процесуальних звернень і справ адміністративного [+2 %], господарського [+1 %] та кримінального [+7 %] судочинства.

1.2. Загальні обсяги роботи ВП ВС

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок досліджуваного періоду, на розгляді ВП ВС у 2020 році перебувало **1 483** справи та матеріали, у тому числі за формами звернень:

621 справа в касаційному та **485** – в апеляційному порядку;

90 та **12** заяв про перегляд судових рішень відповідно за виключними та нововиявленими обставинами;

66 скарг на рішення ВРП (у частині її ДП).

Крім того, на розгляді ВП ВС перебувало **209** інших звернень, розгляд яких ВП ВС по суті не передбачений процесуальним законодавством, тому ці звернення ВП ВС повернуті або стосовно них відмовлено у відкритті провадження.

У межах усіх юрисдикцій судових справ ВП ВС здійснює правосуддя у касаційному порядку, за заявами про перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами та стосовно інших справ і матеріалів. У порядку адміністративного судочинства ВП ВС ще переглядає в апеляційному порядку рішення КАС як суду першої інстанції та рішення ДП ВРП.

Таким чином, у порядку адміністративного судочинства на розгляді ВП ВС перебувало **914** справ і матеріалів, або 62 % від загальної кількості справ і матеріалів. За видами – це справи, які знаходились на розгляді у касаційному (256) та апеляційному (485) порядку, заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими (9) або виключними (15) обставинами та інші процесуальні звернення (149). Справи та матеріали цивільного, господарського та кримінального судочинства становили третину від тих, що знаходились на розгляді, а саме **313, 148** та **108** відповідно.

З огляду на особливості розгляду судових справ і матеріалів ВП ВС законодавчо встановленою більшістю її суддівського складу у 2020 році, загальний рівень участі судді ВП ВС в опрацюванні справ, які знаходились на розгляді, становив **1 177** справ і матеріалів, у тому числі **700** справ і матеріалів, які авторозподілено із загального надходження. У середньому один суддя ВП ВС брав участь в ухваленні **839** кінцевих рішень упродовж 2020 року.

Згідно з вимогами процесуального законодавства правосуддя за всіма процесуальними зверненнями здійснюється одночасно суддею-доповідачем відповідно до його спеціалізації (за юрисдикцією справ) з обов'язковою участю щонайменше двох третин суддівського складу ВП ВС незалежно від спеціалізації цих суддів. Тому за юрисдикційною ознакою суддя ВП ВС

незалежно від спеціалізації здебільшого брав участь в ухваленні кінцевих рішень у **496** справах або матеріалах адміністративного судочинства та в менших обсягах – у справах цивільного (**192**), кримінального (**77**) та господарського (**74**) судочинства.

1.3. Результати розгляду

У 2020 році ВП ВС ухвалено **1 013** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, проти 2163 – у 2019 році. ВП ВС в адміністративних справах ухвалила **602** таких рішення, а також завершила розгляд **228** цивільних, **88** господарських та **95** кримінальних справ і матеріалів.

За результатами розгляду справ і матеріалів ВП ВС ухвалила **693** судових рішення по суті вимог, що становить 68 % від загальної кількості кінцевих рішень, а також **320** рішень (32 %), якими процесуальні звернення повернуті, стосовно яких відмовлено у відкритті провадження, закрито відповідне провадження або прийнято інше рішення.

Загальний розподіл рішень за результатами розгляду справ і матеріалів у досліджуваному році наведено на малюнку 1.

Малюнок 1

Розподіл рішень ВП ВС, ухвалених у 2020 році

Дві третини від загальної кількості кінцевих рішень ВП ВС у 2020 році склали рішення, якими вимоги процесуальних звернень вирішені по суті. Зокрема, **466** рішень ухвалено в адміністративних справах, **144** – у цивільних, **75** – у господарських та **8** – у кримінальних справах. ВП ВС від розглянутих справ і матеріалів у межах відповідної юрисдикції розглянула по суті 85 % господарських, 77 % адміністративних, 63 % цивільних та 8 % кримінальних справ.

У загальній кількості рішень, ухвалених по суті, частина рішень, якими вимоги задоволені по суті (307), на 11 % менша, ніж частина рішень, якими відмовлено в задоволенні вимог по суті (384). ВП ВС задовольнила вимоги за результатами перегляду судових рішень у **247** справах у касаційному порядку, у **45** справах в апеляційному порядку, в **11** справах за виключними обставинами та у **4** справах за скаргами на рішення ВРП (у частині її ДП).

У загальній кількості кінцевих рішень була третина рішень, якими процесуальні звернення не розглядалися по суті (**320**) з підстав, встановлених процесуальним законодавством, а саме: у зв'язку з поверненням їх суб'єкту звернення, відмовою у відкритті провадження, закриттям провадження або ухваленням іншого рішення. ВП ВС ухвалила ці рішення у **136** адміністративних, **87** кримінальних, **84** цивільних та **13** господарських справах.

Рішення, якими справи і матеріали не розглянуті по суті, ВП ВС ухвалила стосовно **205** інших процесуальних звернень, **64** заяв про перегляд судових рішень за виключними та **5** заяв за нововиявленими обставинами, **36** апеляційних скарг, **6** справ за касаційними скаргами та **4** скарг на рішення ВРП (у частині її ДП).

40 справ у досліджуваному періоді ВП ВС розглянула в судових засіданнях із застосуванням режиму відеоконференції, у тому числі **21** справу – в апеляційному порядку, **11** справ – за скаргами на рішення ДП ВРП та **8** справ – у касаційному порядку.

1.4. Залишок

Наприкінці 2020 року у ВП ВС нерозглянутими залишились **286** процесуальних звернень та справ, тобто 19 % від загальної кількості справ і матеріалів, які знаходились на розгляді. Серед нерозглянутих процесуальних звернень ВП ВС більше половини – це справи та матеріали, які розглядаються в апеляційному порядку, а саме **169** одиниць, та **77** справ у касаційному порядку. Візуалізація надана на малюнку 2.

Малюнок 2

Залишок ВП ВС станом на кінець 2020 року

На розгляді ВП ВС станом на 1 січня 2021 року залишилось 214 нерозглянутих справ і матеріалів адміністративного, 38 цивільного, 27 господарського та 7 кримінального судочинства.

2. Здійснення правосуддя ВП ВС у касаційному порядку

2.1. Надходження та повернення справ у касаційному порядку

У досліджуваному періоді до ВП ВС передано 234 справи у касаційному порядку з таких підстав.

У загальному обсязі справ і матеріалів, що надійшли, майже половину справ склали цивільні, третину – господарські, п'яту частину – адміністративні справи. Детальніше – на малюнку 3.

Малюнок 3

Структура надходження справ у касаційному порядку до ВП ВС у 2020 році

Адміністративні справи за касаційними скаргами передавалися здебільшого з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції (20) та за наявності виключної правової проблеми (10), як і цивільні справи (34 та 31 відповідно).

За останньою підставою також надійшла більша частина господарських справ (28), а також у рівних частинах – ті, що пов'язані з необхідністю відступити від висновку ВП ВС (18) або від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС (17), та у зв'язку з порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції (15).

Основна маса кримінальних справ, з урахуванням положень процесуального законодавства, надійшла з підстави наявності виключної правової проблеми (5).

Загалом надійшло 74 справи за наявності виключної правової проблеми, з них половина повернута до КС ВС за відсутності підстав для такої передачі (19) та у зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми (18).

69 справ передані КС ВС у зв'язку з порушенням правил предметної чи суб'єктної юрисдикції, з яких 36 % повернуто за відсутності підстав для такої передачі (17) та у зв'язку з тим, що ВП ВС уже висловлена правова позиція щодо юрисдикції спору у подібних правовідносинах (8).

43 справи ВП ВС отримала у зв'язку з необхідністю відступити від її висновку. Із них повернуто 37 % справ через відсутність підстав для такої передачі (15) та в 1 випадку – у зв'язку з наявністю висновку щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВП ВС.

35 справ надійшло за необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС, з них повернуто 4 справи за відсутності підстав для передачі.

13 – з інших підстав, із них 1 цивільну справу повернуто за відсутності підстав для такої передачі.

Таким чином, найбільша частина справ передавалася КС ВС з підстав наявності виключної правової проблеми та з приводу порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції (32 % та 29 %). У зв'язку із необхідністю відступити від висновку ВП ВС або від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС відповідно надійшло 18 % та 15 % справ. З інших підстав надійшло 6 % справ у касаційному порядку.

У загальній кількості отриманих справ у 2020 році понад третину ВП ВС повернула (83), а саме:

за відсутності підстав для такої передачі – 56 справ, або 28^С, 17^Г, 6^А та 5^К справ;

у зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми – 18 справ, з яких 10^Г, 3^А та 5^С;

у зв'язку з тим, що ВП ВС уже висловлена правова позиція щодо юрисдикції спору у подібних правовідносинах – 8 справ, у тому числі 7^С та 1^А справ;

за наявності висновку щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВП ВС, – в 1^Г справі.

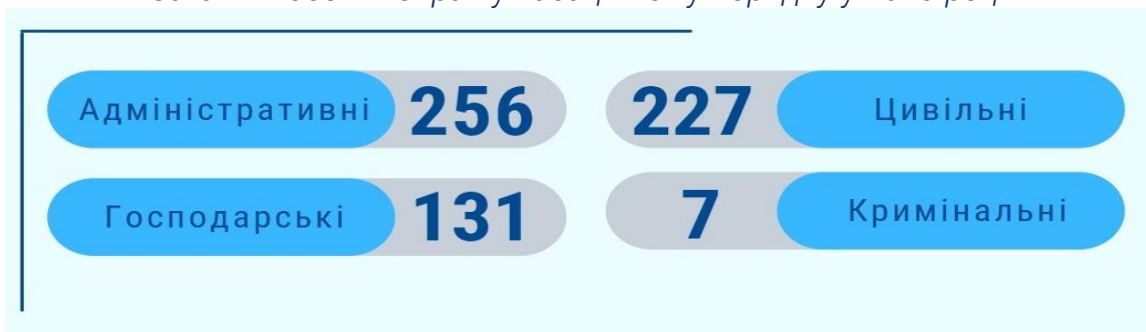
До ВП ВС у касаційному порядку найбільше передано цивільних та господарських справ, з них повернуто по третині справ, або 40 та 28 відповідно. У меншому обсязі передано до ВП ВС адміністративних справ, з яких чверть повернуто (10), та кримінальних справ, з яких повернуто 5 із 6.

Таким чином ВП ВС прийняла до розгляду 151 справу, або 65 % від тих, що передавалися КС ВС у 2020 році.

2.2. Знаходилось на розгляді в касаційному порядку

З урахуванням нерозглянутих справ на початок 2020 року у провадженні ВП ВС знаходилась 621 справа в касаційному порядку. За видами судочинства справи розподілені на малюнку 4.

Загальні обсяги справ у касаційному порядку у 2020 році

Найбільшу частину справ у касаційному порядку складають адміністративні – 41 % та цивільні – 37 %. Частка господарських справ досягнула 21 %, а кримінальних – 1 %.

Серед справ, які знаходяться на розгляді ВП ВС у касаційному порядку з підстави порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції перебувало **393** справи. Кожна шоста справа перебувала з приводу наявності виключної правової проблеми (усього **96**). У рівному обсязі на розгляді ВП ВС знаходились справи, пов'язані з необхідністю відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС (**54**) або від висновку ВП ВС (**52**). З інших підстав перебувало **26** справ, у тому числі у зв'язку з необхідністю відступити від висновку Верховного Суду України.

Із загального обсягу справ, що не були розглянуті на початок 2020 року, ВП ВС повернула до КС ВС **38** справ. За видами судочинства таке повернення відбулось щодо **26** адміністративних, **7** цивільних та **5** господарських справ.

У досліджуваному періоді ВП ВС у **24** повернутих справах, а саме в 22^А та 2^С справах, вже висловила правову позицію щодо юрисдикції спору в подібних правовідносинах.

У зв'язку з відсутністю підстав для передачі справи на розгляд ВП ВС повернуто до КС ВС **12** справ, а саме 5^С, 4^А та 3^Г. Ці справи перебували на розгляді ВП ВС з приводу:

- порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції – **7** справ;
- наявності виключної правової проблеми – **2** справи;
- необхідності відступити від висновку ВП ВС – **1** справа та від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС – **2** справи.

Також **2** господарські справи повернуті до КС ВС, оскільки ВП ВС установила відсутність виключної правової проблеми.

З усього обсягу справ, що знаходились на розгляді ВП ВС, загалом повернуто до КС ВС **121** справу. За видами судочинства таке повернення відбулось щодо **36** адміністративних, **47** цивільних, **33** господарських та **5** кримінальних справ¹.

¹ У 2019 році за видами судочинства до КС ВС у касаційному порядку повернуто 173 адміністративних, 125 цивільних, 46 господарських та 10 кримінальних справ.

У зв'язку з відсутністю підстав для передачі справи на розгляд ВП ВС повернуто до КС ВС **68** справ, а саме 33^Ч, 20^Г, 10^А та 5^К справ. Ці справи перебували на розгляді ВП ВС з приводу:

порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції – **24** справи;
наявності виключної правової проблеми – **21** справа;
необхідності відступити від висновку ВП ВС – **16** справ та від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого КС ВС – **6** справ;
інших підстав – **1** справа.

У досліджуваному періоді **32** справи, або 23^А та 9^Ч повернуті до КС ВС, оскільки ВП ВС уже висловила правову позицію щодо юрисдикції спору в подібних правовідносинах.

Також у **20** повернутих справах, зокрема у 12^Г, 5^Ч та 3^А, ВП ВС установила відсутність виключної правової проблеми.

1 господарську справу повернуто, оскільки наявний висновок щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладений у раніше ухваленому рішенні ВП ВС.

Таким чином на розгляді ВП ВС перебувало **500** справ у касаційному порядку, з урахуванням обсягу повернутих справ і матеріалів до КС ВС (121).

2.3. Розгляд у касаційному порядку та його результати

За результатами розгляду справ у 2020 році ВП ВС ухвалила **423** кінцевих рішення у касаційному порядку. Це становить 68 % від загальної кількості справ, що перебували на розгляді.

Із загальної кількості цих рішень у **168** справах оскаржувані рішення залишено без змін та у **247** справах – змінено або скасовано. Загалом ВП ВС змінила або скасувала рішення у 58 % від загального обсягу ухвалених рішень. Це на 10 % більше, ніж у 2019 році. Крім цього, у **6** справах за всіма видами судочинства касаційне провадження закрито та у **2** – ухвалено інші рішення.

ВП ВС у 2020 році ухвалила **81** рішення по суті з передачею справи до суду першої або апеляційної інстанції для продовження розгляду або на новий розгляд. Питома вага цих рішень становить 19 % від загальної кількості ухвалених рішень.

Із загальної кількості ухвалених рішень найвищий показник – 69 % та 65 % про зміну або скасування оскаржуваних рішень був у господарських та цивільних справах (**49** та **93** відповідно). За результатами касаційного перегляду у **22** господарських та у **49** цивільних справах ВП ВС оскаржувані рішення залишила без змін. Загалом у справах цих юрисдикцій ВП ВС ухвалила відповідно **144** та **71** судові рішення.

Із **207** рішень ВП ВС в адміністративних справах оскаржувані рішення залишено без змін у **96** справах та змінено або скасовано – у **105**, або 51 % від загальної кількості ухвалених в адміністративних справах.

В одній кримінальній справі оскаржувані рішення ВП ВС залишила без змін.

З підстави порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції ВП ВС ухвалила **321** судове рішення. З них оскаржувані рішення змінено або скасовано у **169** справах, або 53 %.

У зв'язку з необхідністю відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВП ВС ухвалила **34** судових рішення, зокрема **24** – про зміну або скасування оскаржуваних рішень (71 %).

За підставою – наявність виключної правової проблеми ВП ВС ухвалила **29** судових рішень, з них **25** – про зміну або скасування оскаржуваних рішень (86 %).

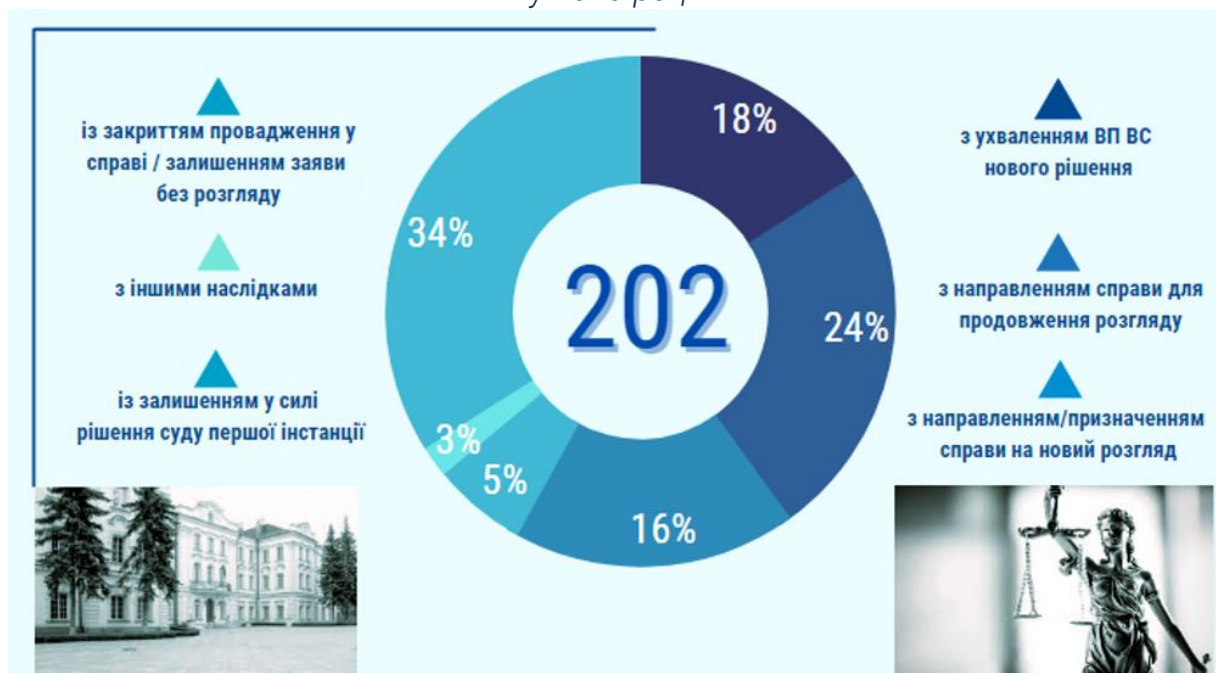
За необхідності відступити від висновку ВП ВС ухвалено **20** судових рішень, оскаржувані рішення змінено або скасовано у **16** із них (80 %).

2.4. Наслідки скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку

Розподіл рішень ВП ВС, якими оскаржувані рішення судів першої та/або апеляційної інстанції скасовано за їх наслідками, представлено на діаграмі 1.

Діаграма 1

Наслідки скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку у 2020 році

За даними статистичної звітності, ВП ВС більше ніж у третині випадків рішення скасовувались із закриттям провадження у справі або залишенням процесуального звернення без розгляду (69) та у чверті випадків справи направлено для продовження розгляду (48). У рівній кількості справ ВП ВС ухвалила нові рішення (36) і рішення, за якими справу направлено на новий розгляд (33). Із залишенням у силі рішення суду першої інстанції ухвалено 11 рішень та 5 рішень з іншими наслідками скасування оскаржуваних рішень.

Порівняно з 2019 роком динаміка наслідків скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку ВП ВС свідчить про збільшення на 9 % частини нових рішень, ухвалених ВП ВС, та на 1 % рішень – із залишенням у силі

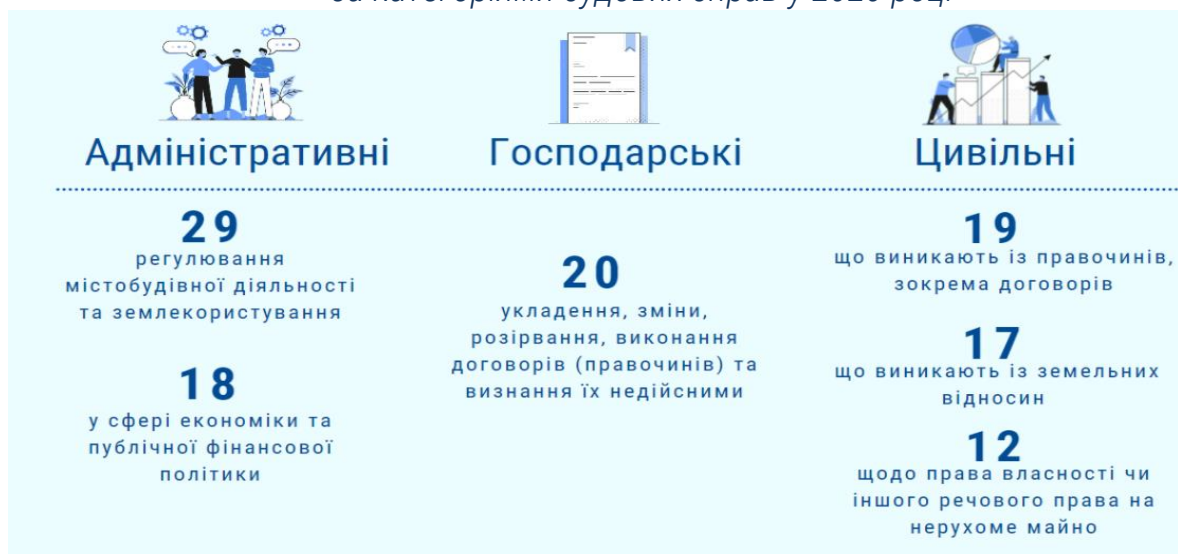
рішення суду першої інстанції та аналогічний відсоток з іншими наслідками скасування оскаржуваних рішень. Частина рішень про скасування оскаржуваних рішень з направленням/призначенням справи на новий розгляд зменшилась на 6 % та для продовження розгляду на 5 %.

Обчислення та аналіз зміни обсягів рішень, якими оскаржувані рішення скасовувались у 2020 році, за категоріями судових справ не здійснюється у зв'язку з їх зміною в адміністративних та цивільних справах.

Загалом ВП ВС найбільше скасовувала рішення за категоріями та юрисдикціями справ у касаційному порядку, що можна побачити на малюнку 5.

Малюнок 5

Обсяги скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку за категоріями судових справ у 2020 році

2.5. Залишок у касаційному порядку

Таким чином, станом на кінець 2020 року ВП ВС не розглянула 77 справ, або 36^Ц, 27^Г, 13^А та 1^К. Порівняно з 2019 роком частина таких справ зменшилась на 6 % у загальному обсязі, що знаходились на розгляді ВП ВС.

Наприкінці 2020 року найчисельнішими категоріями нерозглянутих судових справ є:

13^Ц справ стосовно спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів;

12^Г справ за спорами щодо укладення, зміни, розірвання, виконання договорів (правочинів) та визнання їх недійсними;

6^Г справ стосовно земельних відносин;

6^Ц справ у спорах про недоговірні зобов'язання;

5^Ц справ у спорах щодо права власності чи іншого речового права на нерухоме майно.

Кількість нерозглянутих справ за іншими категоріями в межах кожної юрисдикції коливається від 1 до 3 одиниць.

За підставами розгляду справ ВП ВС у касаційному порядку найбільше нерозглянутих справ залишилось за наявності виключної правової проблеми

(25) та найменше з інших підстав розгляду, водночас за іншими трьома підставами розгляду справи розподілились майже в однакових частинах (16, 16 та 14 справ). До того ж 6 справ не розглянуто за іншими підставами перегляду.

3. Здійснення правосуддя ВП ВС в апеляційному порядку

3.1. Загальні обсяги справ в апеляційному порядку

У досліджуваному році до ВП ВС надійшло **340** апеляційних скарг, що на 21 % менше порівняно з 2019 роком, де цей показник становив 432 скарги. Із них **270** апеляційних скарг зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності таких суб'єктів владних повноважень: ВРП (97)², Президента України (65), Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (53), Верховної Ради України (35), Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (20). Крім цього, надійшло **68** апеляційних скарг у зразкових справах та у **2** справах інших категорій позовного провадження.

З урахуванням нерозглянутих апеляційних скарг і справ на початок 2020 року на розгляді ВП ВС у поточному періоді перебувало **485** апеляційних скарг та справ (у 2019 році – 555).

3.2. Розгляд в апеляційному порядку та апеляційний перегляд

У 2020 році ВП ВС розглянуто **257** апеляційних скарг і справ, тобто більше половини від тих, що перебували на розгляді. Серед них не прийнято до розгляду **36** апеляційних скарг та розглянуто по суті **221** справу за апеляційними скаргами. Відсоток рішень, якими завершено розгляд апеляційних скарг, і справ за основними категоріями наведено на *гістограмі 1*.

Гістограма 1

Відсоток кінцевих рішень ВП ВС від загальних обсягів справ і матеріалів у 2020 році

² За винятком скарг на рішення ВРП, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її ДП.

У переважній більшості основних категорій справ питома вага розглянутих ВП ВС коливається від 53 до 63 %.

Вимоги апеляційних скарг у досліджуваному році задоволено у 45 випадках, тобто 20 % від рішень, якими завершено апеляційних перегляд оскаржуваного рішення.

У розрізі основних категорій розподіл рішень, якими ВП ВС здійснила апеляційний перегляд, розміщено на *гістограмі 2*.

Гістограма 2

Результати апеляційного перегляду ВП ВС у 2020 році

3.3. Наслідки скасування оскаржуваних рішень в апеляційному порядку

За результатами апеляційного перегляду ВП ВС скасувала 32 оскаржувані рішення КАС зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності та 1 рішення у зразковій справі, тобто 15 % від загальної кількості переглянутих.

За наслідками скасування оскаржуваного рішення в апеляційному порядку ВП ВС ухвалила у 18 справах нові рішення, а саме в 1 зразковій справі та у 17 справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності: ВРП (7), Президента України (4), Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (3), Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (2) та Верховної Ради України (1).

За наслідками скасування судового рішення у 10 справах закрито провадження у справі або залишено заяву без розгляду. З них відносно Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – у 8 справах, Верховної Ради України – в 1 справі та Президента України – в 1 справі. А також 5 справ направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції, у тому числі по 2 справи відносно ВРП та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і 1 справу щодо Президента України.

3.4. Розгляд апеляційних скарг у зразкових справах та скарг на рішення ВРП (у частині її ДП)

У досліджуваному періоді до ВП ВС надійшло **68** апеляційних скарг на судові рішення КАС у 10 зразкових справах.

З урахуванням нерозглянутих апеляційних скарг на судові рішення у зразкових справах на розгляді ВП ВС перебувало **72** таких скарги у 14 зразкових справах. У 2 справах, у яких подано декілька апеляційних скарг стосовно одного оскаржуваного рішення, ВП ВС поряд з кінцевими рішеннями відкривала апеляційні провадження, в яких розгляд по суті не завершила.

У поточному періоді ВП ВС ухвалила **11** кінцевих рішень у зразкових справах. ВП ВС **2** апеляційні скарги повернуто апелянтам та стосовно **1** – відмовлено у відкритті провадження, а в **7** справах оскаржувані рішення залишено без змін та в **1** справі судові рішення скасоване з ухваленням нового.

У 2020 році до ВП ВС надійшло **45** скарг на рішення ВРП (у частині її ДП).

З огляду на кількість таких скарг, не розглянутих на початку цього року, у досліджуваному періоді на розгляді ВП ВС перебувало **66** одиниць, що на 10 % менше, ніж у 2019 році (73).

Упродовж досліджуваного періоду ВП ВС ухвалила **39** кінцевих рішень за скаргами на рішення ВРП (у частині її ДП). За результатами розгляду у 2020 році відносно **2** скарг відмовлено у відкритті провадження, за **2** скаргами закрито провадження та **35** справ за цими скаргами розглянуто по суті. За результатами розгляду справ по суті у **4** справах рішення ДП ВРП скасовано.

3.5. Залишок апеляційних скарг та справ

Станом на кінець 2020 року у ВП ВС, з урахуванням 12 % апеляційних скарг, які поєднані для розгляду в одному провадженні, залишились нерозглянутими **169** апеляційних скарг і справ за ними, тобто 35 %, що знаходились на розгляді в апеляційному порядку.

Із них **164** справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності:

Вищої ради правосуддя – **66** (40 %);

Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – **39** (24 %);

Президента України – **33** (20 %);

Верховної Ради України та Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів – по **13** (по 8 %).

Наприкінці досліджуваного періоду ВП ВС не завершено апеляційний перегляд у **5** зразкових справах та залишилось **26** скарг на рішення ВРП (у частині її ДП), з урахуванням двох скарг, які розглянуті в одному провадженні.

4. Здійснення правосуддя ВП ВС за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами

4.1. Загальні обсяги заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами

У 2020 році до ВП ВС надійшла 71 заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами. Динаміка надходження заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами характеризується зменшенням їх рівня більше ніж у 3 рази в цивільних справах порівняно з надходженням таких заяв у 2019 році.

З урахуванням нерозглянутих заяв на початок 2020 року у провадженні ВП ВС перебувало 90 таких заяв³, з них у 61^К, 15^А, 9^Ц та 5^Г справах. Структуру цих кількісних даних за підставами звернення та видами судових справ наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

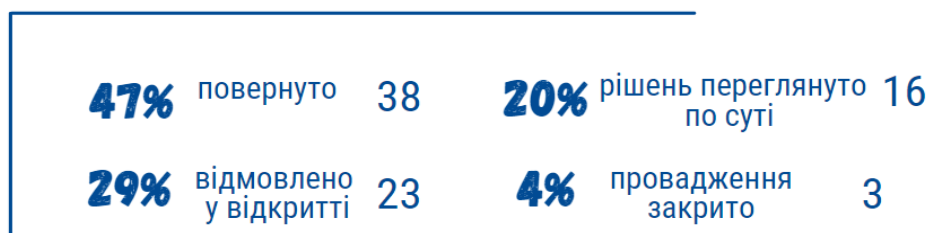
Обсяги заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами, які знаходились на розгляді у 2020 році

Підстави подання заяви	Адміністративні	Господарські	Кримінальні	Цивільні
встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом	10	4	35	8
встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено судові рішення	2	0	1	0
встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане	3	1	15	1
інші підстави	0	0	10	0

У досліджуваному році ВП ВС розглянула 80 заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами з результатами розгляду, які наведені на малюнку 6.

Малюнок 6

Питома вага результатів розгляду заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами від загального розгляду у 2020 році

³ У 2019 році на розгляді ВП ВС перебувало 58 заяв у кримінальних справах, 22 – у цивільних, 15 – в адміністративних та 3 – у господарських.

Із загальної кількості розглянутих справ по суті за виключними обставинами скасовано 11 судових рішень та 5 судових рішень залишено без змін.

Оскільки найбільша кількість заяв за виключними обставинами надійшла в кримінальному судочинстві (52), на розгляді перебувала 61 така заява. З них ухвалено кінцеві рішення за 54 заявами.

В адміністративному судочинстві на розгляді ВП ВС перебувало 15 таких заяв, з яких 11 надійшло у звітному періоді. За результатами розгляду цих заяв ухвалено 12 кінцевих рішень.

У порядку цивільного судочинства на розгляді ВП ВС перебувало 9 заяв за виключними обставинами, у тому числі 5 надійшло у 2020 році. Загалом всі заяви розглянуті.

Перебувало 5 заяв – у господарських справах, які розглянуто в повному обсязі, з них 3 заяви надійшло упродовж досліджуваного періоду.

Результати розгляду заяв щодо оскарження судових рішень за виключними обставинами презентовано на діаграмі 2.

Діаграма 2

Станом на кінець 2020 року ВП ВС не розглянула 9 заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами – у 3 адміністративних та 6 кримінальних справах.

4.2. Розгляд заяв про перегляд судових рішень за рішеннями ЄСПЛ

Загалом на розгляді ВП ВС перебувало 57 заяв про перегляд рішення з підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом (далі – за рішеннями ЄСПЛ). Їх обсяг становить 63 % від загальної кількості заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, що перебували на розгляді. З них 41 заява отримана ВП ВС у досліджуваному періоді.

У 2020 році ВП ВС розглянула **50** заяв за рішеннями ЄСПЛ, за якими **23** заяви повернуто, щодо **13** – відмовлено у відкритті провадження та за **3** заявами закрито провадження.

З **11** розглянутих заяв по суті скасовано рішення у **8** справах. Підставами скасування оскаржуваних рішень у цих справах були рішення ЄСПЛ за переліком, представленим на малюнку 7.

Малюнок 7

Перелік рішень ЄСПЛ за якими ВП ВС скасовані оскаржувані рішення у 2020 році

Також у періоді, що аналізується, за результатами перегляду рішень за виключними обставинами ВП ВС змінила оскаржувані рішення в 1 адміністративній справі за рішенням ЄСПЛ «ТОВ «Світ розваг» та інші проти України».

4.3. Стан розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами

У 2020 році на розгляд до ВП ВС надійшло **12** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, які і становили загальні обсяги цих заяв. Загалом у досліджуваному періоді розглянуто **9** таких заяв. З них повернуто заявникам **4** заяви – у 3^А та в 1^К, щодо **1** заяви в адміністративній справі відмовлено у відкритті провадження та **4** розглянуто по суті, а саме у 2^А та 2^Г справах. За результатами перегляду рішень за нововиявленими обставинами ВП ВС залишила їх без змін, а заяви без задоволення.

На кінець 2020 року, з урахуванням декількох таких заяв, які надійшли щодо перегляду оскаржуваного рішення в одній справі, нерозглянутою залишилась **1** заява в адміністративній справі.

Порівняльна аналітична таблиця 1

Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення

Найменування показника	Перебувало на розгляді (I)		Надійшло на розгляд (II)		Ухвалено кінцевих рішень (III)		Залишок нерозглянутих наприкінці (IV)	
	у році							
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Загальна кількість справ, у тому числі:	3 128	1 483	2 383	907	2 163	1 013	585	286
у касаційному порядку	2 194	621	1 603	234	1 448	423	392	77
в апеляційному порядку	555	485	432	340	379	257	150	169
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	73	66	54	45	52	39	21	26
заяви про перегляд судових рішень за <i>виключними обставинами</i>	98	90	89	71	79	80	19	9
заяви про перегляд судових рішень за <i>нововиявленими обставинами</i>	15	12	14	12	13	9	2	1

Порівняльна аналітична таблиця 2

Результати здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення

Найменування показника	Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги процесуальних звернень і справ:				Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги задоволені	
	не розглянуто по суті (V)*		розглянуто по суті (VI)**			
	у році					
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Загальна кількість справ, у тому числі:	350	320	1 813	693	761	307
у касаційному порядку	27	6	1 421	417	688	247
в апеляційному порядку	61	36	318	221	54	45
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	4	4	48	35	7	4
заяви про перегляд судових рішень за <i>виключними обставинами</i>	55	64	24	16	12	11
заяви про перегляд судових рішень за <i>нововиявленими обставинами</i>	11	5	2	4	0	0

* кінцеві рішення про повернення процесуального звернення, відмову у відкритті провадження, закриття провадження, інший результат до відкриття провадження

** кінцеві рішення по суті, якими вимоги задоволено, у задоволенні вимог відмовлено, ухвалено інший результат після відкриття провадження та розгляду по суті

Порівняльна аналітична таблиця 3
Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за видом справ

Найменування показника	Перебувало на розгляді (I)		Надійшло на розгляд (II)		Ухвалено кінцевих рішень (III)		Залишок нерозглянутих наприкінці (IV)	
	у році							
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Загальна кількість справ, у тому числі:	3 128	1 483	2 383	907	2 163	1 013	585	286
адміністративних	1 817	914	1 322	524	1 224	602	394	214
господарських	289	148	214	94	188	88	55	27
кримінальних	111	108	106	98	90	95	11	7
цивільних	911	313	741	191	661	228	125	38

Порівняльна аналітична таблиця 4
Результати здійснення правосуддя ВП ВС за видом справ

Найменування показника	Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги процесуальних звернень і справ:				Ухвалено кінцевих рішень, якими <u>вимоги задоволені</u>	
	не розглянуто по суті (V)*		розглянуто по суті (VI)**			
	у році					
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Загальна кількість справ, у тому числі:	350	320	1 813	693	761	307
адміністративних	164	136	1 060	466	372	159
господарських	10	13	178	75	99	50
кримінальних	74	87	16	8	11	4
цивільних	102	84	559	144	279	94

* кінцеві рішення про повернення процесуального звернення, відмову у відкритті провадження, закриття провадження, інший результат до відкриття провадження

** кінцеві рішення по суті, якими вимоги задоволено, у задоволенні вимог відмовлено, ухвалено інший результат після відкриття провадження та розгляду по суті

Стежете за нами онлайн

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua